

Näin käsittelet tulevaisuutta luovasti nuorten kanssa

Harjoituksia tulevaisuustyöskentelyyn

SISÄLLYSLUETTELO

Aluksi	5
Taustaksi	6
Harjoituksia yksin tehtäväksi	9
Harjoituksia ryhmässä tehtäväksi	16
Draamaharjoituksia ryhmälle	26

Toimitus:

Laura Nuuttila, Kemin kaupunginteatteri

Ida Teeri, Kemin kaupunginteatteri

Aino Granlund, Kulttuuriosuuskunta ILME

Elena Vuoksiola, Kulttuuriosuuskunta ILME

Sonja Pakalén, Vaara-kollektiivi

Sami Sainio, Vaara-kollektiivi

Jenni Helle, Lasten ja nuorten säätiö

Anna Jussilainen, Lasten ja nuorten säätiö

Sofia-Charlotta Kakko, Lasten ja nuorten säätiö

Wilma Kaasalainen, Lasten ja nuorten säätiö

Kuvitukset:

Sara Brax

Taitto:

Tuija Sorsa

Aluksi

Tämä opas antaa välineitä tulevaisuususkon vahvistamiseen ja mahdollisten tulevaisuuksien kuvittelemiseen. Tulevaisuuden ajattelu voi joskus tuntua ylitsepääsemättömältä, jos sitä miettii vain omasta näkökulmasta. Soveltavan teatterin ja erilaisten luovien harjoitusten avulla on mahdollista tarkastella tulevaisuutta eri näkökulmista tai vaikkapa roolihahmon kautta.

Harjoitukset auttavat osallistujaa herättelemään omaa luovuutta mahdollisten tulevaisuuksien kuvittelemisessä. Niiden avulla herätellään ensin mielikuvitusta yleisen tulevaisuuden ajattelemisessa ja hiljalleen siirrytään pohtimaan myös omaa tulevaisuutta sekä tekemään sitä konkreettiseksi sanoilla, kuvilla ja kehollisesti.

Opas sopii esimerkiksi nuoriso-ohjaajille, opinto-ohjaajille ja muille ryhmänohjaajille. Sitä käyttävältä ohjaajalta vaaditaan jonkin verran ohjattavan ryhmän tuntemusta. Ohjaajan on hyvä tunnistaa, mitkä harjoitukset sopivat ryhmälle sellaisenaan ja mitkä vaativat pohjustusta, esimerkiksi lämmittelyn muodossa. Harjoitukset etenevät matalan kynnyksen yksilö- ja ryhmätehtävistä enemmän heittäytymistä ja luovuutta vaativiin harjoituksiin.

Opas on tehty Lasten ja nuorten säätiön Tulevaisuussafarihankkeessa yhdessä Kemian kaupunginteatterin **Laura Nuutilan** ja **Ida Teerin**, Kulttuuriosuuskunta ILMEen **Aino Granlundin** ja **Elena Vuoksiolan** sekä Vaarakollektiivin **Sonja Pakalénin** ja **Sami Sainion** kanssa. Harjoitusten joukossa on paljon tuttuja tulevaisuustyöskentelyn menetelmiä ja monista eri tilaisuuksista hyväksi havaittuja ja käyttöön otettuja harjoituksia sekä niiden muunnoksia. Osa harjoituksista on edellä mainittujen taiteilijaohjaajien hankkeen aikana luomia. Kiitämme myös työpajoihin osallistuneita nuoria, jotka ovat olleet testaamassa ja antamassa palautetta harjoituksista.

Tulevaisuussafaria (1.12.2020–31.1.2023) rahoittivat Euroopan sosiaalirahasto, osallistuvat kunnat ja taidetoimijat sekä yrityskumppanit Valmet Automation Oy ja Osuuskauppa Maakunta. Hankkeen kansallinen rahoittajaviranomainen oli Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus.

Antoisia hetkiä tulevaisuuksien tutkimisen parissa!

Helsingissä 18.11.2022

Sofia-Charlotta Kakko, asiantuntija, Lasten ja nuorten säätiö

Taustaksi

Harjoitusten pohjustukseksi on hyvä käydä ryhmän kanssa läpi tulevaisuustyöskentelyn perusteet: tulevaisuutta ei voi ennustaa, tulevaisuus ei ole ennalta määrättyä ja tulevaisuuteen voi vaikuttaa.

Osa harjoituksista, etenkin oman tulevaisuuden kuvittelemiseen liittyvät harjoitukset, vaativat osallistujilta itsetuntemusta ja rohkeutta. Omien vahvuuksien ja voimavarojen parissa työskentelystä voi siis olla hyötyä ennen syvällisempiin tulevaisuusharjoituksiin hyppäämistä.

Samoin soveltavaa teatteria ja ilmaisutaitoa käyttävissä harjoituksissa on suureksi hyödyksi, jos ryhmä on osallistunut luovaan tekemiseen aiemminkin ja tullut toisilleen turvalliseksi ja tutuksi.

Hyviä harjoituksia turvallisen ryhmän luomiseen ja luovuuden herättelyyn löydät esimerkiksi seuraavista Lasten ja nuorten säätien julkaisuista:

- Esiintyminen minänä -opas: www.nuori.fi/2022/02/03/opas-huuma-esiintyminen/
- Kerro se videolla: Harjoitteita nuoren yhteistyötaitojen tueksi: www.nuori.fi/2020/09/29/kerro-se-videolla-harjoitteita-nuoren-yhteistyotaitojen-tueksi/
- Sirkuksesta siivet elämään: Sirkusharjoitteita kotoutumisen ja kielenoppimisen tueksi: www.nuori.fi/static/22981a2d9a92a3c3fa2e48b3e76b5ac1/Sirkusharjoitteet_print-2.pdf

Osassa tämän oppaan harjoituksista käytetään hyväksi lisämateriaaleja, kuten:

- Kestävän kehityksen globaalien toimintaohjelma Agenda2030:n kortit: www.ykliitto.fi/julkaisut/kestavan-kehityksen-tavoitteet-tavoitekortit
- Mitä jos? -onnenpyörä: wordwall.net/fi/resource/4070957/mit%C3%A4-jos
- Sitran Megatrendi-kortit: www.sitra.fi/julkaisut/megatrendikortit-2020/

HARJOITUKSIA yksin tehtäväksi

Näissä harjoituksissa voit tarvita seuraavia välineitä: kyniä, papereita, saksia, liimaa, aikakauslehtiä, kartonkia, post-it lappuja, megatrendikortit.

1. Kirje tulevaisuuteen

Kirjoita itsellesi positiivinen kirje lähitulevaisuuteen. Kirjeen saa avata esimerkiksi tietyn työskentelyjakson päätteeksi. Kun olet työskentelyjakson päätteeksi lukenut tämän kirjeen, kirjoita itsellesi uusi kirje vuoden päähän.

2. Miltä tulevaisuus tuntuu?

Kirjoita ajatuksenvirtaa aiheesta "Miltä tulevaisuus tuntuu". Jos et keksi mitään kirjoitettavaa, aloita aina uudestaan kirjoittamalla "tulevaisuus tuntuu...". Virkkeet voivat alkaa muillakin sanoilla, kun ajatus alkaa virrata, mutta voit tarvittaessa aloittaa jokaisen virkkeen sanoilla "tulevaisuus tuntuu". Tarkoitus on kirjoittaa sensuroimatta se, mitä ensimmäisenä tulee mieleen niin, että kynä ei lakkaa kirjoittamasta kertakaan.

3. Sarjakuvatyöskentely

Laadi kolmen ruudun sarjakuva aiheesta "Miltä tulevaisuus tuntuu".

4. Meemit

Luo erilaisia meemejä siitä, miltä tulevaisuus näyttää, tuntuu tai vaikuttaa. Voit tehdä meemejä piirtämällä tai kirjoittamalla tai esimerkiksi tietokoneella.

5. Kaavaruno "Vuonna 2050"

Jatka runoa annettujen alkujen pohjalta kirjoittamalla ensimmäinen sana (tai muutama sana), joka tulee mieleen. Älä pyri kontrolloimaan runoa liikaa, vaan anna runon tulla intuitiivisesti. (ks. runo seuraavalla sivulla)

Vuonna 2050 olen...

Ylläni on...

Enkä koskaan...

Minä ajattelen usein...

Aamut ovat...

Tunnen sisälläni...

Vuonna 2050 olen...

Vierelläni on...

Enkä koskaan...

6. Ajatuskartta

Kirjoita, piirrä tai leikkaa ja liimaa lehdistä poimituista sanoista ja kuvista omannäköinen ajatuskartta otsikolla: "Minä vuonna 2050". Ajatuskarttaan voi valita haluamiaan asioita esimerkiksi omasta terveydentilasta, ihmissuhteista, työstä, koulutuksesta, taloudellisesta tilanteesta, arvoista, arkirutiineista, haaveista ja unelmista sekä yhteisöistä, joihin kuuluu.

7. Kirje tulevaisuudesta

Kuvittele itsesi 10, 20 tai 30 vuoden päähän tulevaisuuteen. Kirjoita tulevaisuuden minältä nykyhetken itsellesi kannustava kirje, jossa voit kertoa, mistä asioista elämäsi nyt koostuu rohkaistaksesi nykyhetken minääsi.

8. Tulevaisuuspolut

Elämää voi ajatella polkuna, jossa elämän käännekohtat näyttäytyvät risteyksinä. Risteyksistä haarautuvat polut edustavat niitä eri vaihtoehtoja, jotka valitsemalla elämä lähtisi erilaiseen suuntaan. Menneisyydessäsi olet tehnyt monta erilaista valintaa, joiden avulla olet päätenyt tähän pisteeseen, jossa olet nyt. Pienenkin asian muuttamalla olisit saattanut päätyä johonkin aivan muualle, aivan erilaiseen elämäntilanteeseen. Samalla tavalla tulevaisuudessaasi haarautuu tuhansien erilaisten mahdollisten tulevaisuuspolkujen verkosto, jossa erilaisia valintoja tekemällä saatat päätyä aivan erilaisiin tulevaisuuksiin.

Kirjoita tai piirrä paperille tai post-it-lapuille, millaisia yksittäisiä asioita toivot tulevaisuudeltasi ja mitä et ainakaan toivo tulevaisuudessasi olevan. Voit halutessasi sijoittaa näitä kuvia ja tekstejä eri kohtiin haarautuvaa tulevaisuuspolkua.

9. Ihmekysymys

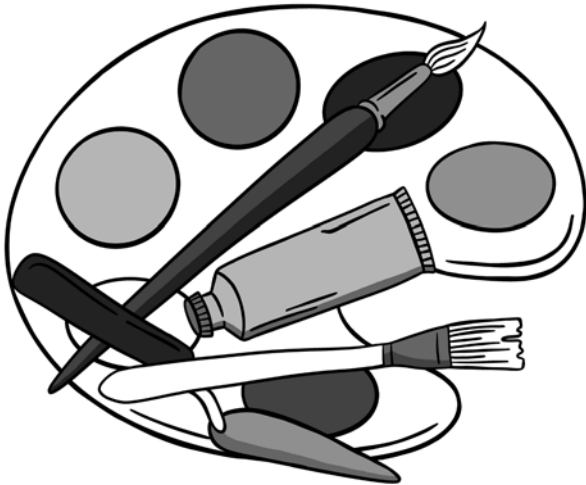
Jossain kohdassa tämän ja tulevaisuuden välillä tapahtuu keskellä yötä ihme, joka muuttaa tulevaisuuden elämäsi juuri sellaiseksi, jota se voisi parhaimmillaan olla. Kun aamulla heräät, ihme on toteutunut.

- Mikä on ensimmäinen asia, josta huomaat ihmeen tapahtuneen?
- Mistä läheisesti huomaavat ihmeen tapahtuneen?
- Miten käyttäydyt eri tavalla nyt, kun ihme on tapahtunut?

Kirjoita tai piirrä.

10. Unelmakartta

Leikkaa aikakauslehdistä erilaisia kuvia ja sanoja, joiden avulla voit konkretisoida unelmiasi kartaksi. Kartta voi joko kuvata valmista unelmaa tai matkaa kohti unelmaasi.

11. Työpaikkasurffaus

Selaile työpaikkahakemuksia netissä ja kirjaa ylös kolme unelmatyöpaikkaa välittämättä siitä, onko sinulla pätevyyttä kyseisiin työpaikkoihin. Valitse yksi paikka ja kirjoita siihen työhakemus, jossa kerrot miksi juuri sinä olisit paras henkilö haettavaan tehtävään – riippumatta siitä onko sinulla työhön virallista pätevyyttä vai ei.

12. Kolme kuvaa

Piirrä kolme erilaista kuvaa, jotka kuvaavat menneisyyttä, nykyhetkeä ja tulevaisuutta. Aloita menneisyyden kuvasta. Piirrä jokin positiivinen käännekohta menneisyydestä, joka on sinulle merkityksellinen, tai kuvaa jotain turvallista paikkaa menneisyydestä. Seuraavaksi piirrä kuva tulevaisuuden kuva. Kuvan ei tarvitse olla tarkka, se voi olla pieni välähdyks tulevaisuudesta, joka kuvaa jotain tulevaisuuteen liittyvää toivoa tai odotusta. Viimeisenä piirrä kuva nykyhetkestä. Mikä on juuri nyt sinulle olennaista, mikä on nyt päällimmäisenä elämässäsi?

13. Unelmien polku

Rakenna oma polku piirtämällä ja kirjoittamalla esimerkiksi aikajanan muotoon.

Apukysymykset:

- Mistä olet kiinnostunut?
- Mistä haluaisit oppia lisää?
- Mihin haluaisit aikasi käyttää?
- Missä olet hyvä?
- Missä haluaisit kehittyä?
- Mistä unelmoit, jos mikään ei sinua rajoittaisi?

Jatka polkua kohti konkretiaa:

- Missä ja miten voisit toteuttaa itseäsi?
- Miten pääsisit tavoitteisiisi?

14. Oppimispäiväkirja

Tämä harjoitus toimii erityisen hyvin, jos tulevaisuusteemaa käsitellään usean eri päivän aikana.

Kirjoita tai piirrä tunnelmia ja ajatuksia, joita tulevaisuustyöpajasta on noussut. Jos et tiedä, mistä voisit kirjoittaa tai piirtää, voit myös vastata yhteen apukysymykseen päivää kohden. Oppimispäiväkirja jää jokaisen osallistujan omaksi ja yksityiseksi muistoksi. Sisältöjä voidaan käsitellä yhdessä ryhmän kanssa sen verran kuin kukin osallistuja haluaa omastaan jakaa."

Mahdollisia kysymyksiä oppimispäiväkirjan täyttämiseksi:

- Mitä arvostat elämässä eniten viiden vuoden päästä?
- Mikä on arvokkain esine, jonka omistat vuonna 2060?
- Minkä haluaisit tulevan omaksi vahvuudekseen, ja miten sen voisi saavuttaa?
- Mitä jos toimeentulo olisi turvattu kuukausittain, miten se muuttaisi elämääsi tai arkeasi? Miten käyttäisit aikaasi?
- Mieti yksi asia minkä muuttaisi maailmassa, jos sinulle annettaisiin siihen valta.
- Kirjoita kolme asiaa, joita olet nyt. Kirjoita kolme asiaa, joita olet tulevaisuudessa. Mitä pitää tapahtua, jotta nuo kolme asiaa käyvät toteen?

HARJOITUKSIA ryhmässä tehtäväksi

Välineet: erilaisia esineitä tai tavaroita, kartonkia, paperia, kyniä, postikortteja / kuvakortteja, megatrendikortit.

Nämä ryhmässä toteutettavat tehtävät edustavat matalan kynnyksen luovaa tekemistä, mutta eivät vielä vaadi osallistujalta kovin suurta epämukavuus-alueelle heittäytymistä tai eläytymistä.

1. Karttatehtävä

Pyydä osallistujia asettamaan itsensä lattialla olevalle kuvitteelliselle kartalle erilaisten määreiden perusteella. Mistä olet kotoisin? Missä haluaisit asua tulevaisuudessa?

2. Unelmien kotikaupunki

Pyydä ryhmää luomaan yhdessä unelmien kotikaupungista juliste, jossa näkyy ryhmälle tärkeimpiä piirteitä unelmien kotikaupungissa. Pyydä ryhmän jäseniä keksimään unelmien kotikaupungille osuva iskulause, joka kuvaa sitä parhaiten.

3. Postikortit

Aseta erilaisia postikortteja pöydälle. Pyydä osallistujia valitsemaan korteista se, joka sillä hetkellä tuntuu vastaavan parhaiten kysymykseen. Kysymyksiä voivat olla esimerkiksi:

- Mikä kortti kertoo tulevaisuudesta jotain?
- Mikä kortti kuvastaa omaa unelmaa?
- Mikä kortti kuvastaa toivottua tulevaisuutta?
- Mikä kortti kuvastaa ei-toivottua tulevaisuutta? jne.

Pyydä jokaista osallistujaa esittelemään oma korttinsa muille ja kertomaan siitä muutamalla sanalla.

4. Selviytymisharjoite

Esittele ryhmälle käytettävissä olevat tavarat ja esineet. Pyydä ryhmää valitsemaan ennalta määrättyssä ajassa – esimerkiksi minuutissa – tilassa olevista tavaroista ja esineistä 10 tärkeintä, joita he arvelevat tarvitsevänsä tulevaisuudessa.

Kun esineet on valittu, kuvaile jokin haastava tulevaisuuden skenaario ja pyydä ryhmää kertomaan, miten he aikovat käyttää valittuja esineitä selviytyäkseen annetusta skenaariorista.

Esimerkkejä skenaarioista:

- "Merivesi nousee ja teidän täytyy rakentaa alus, jonka avulla pääsette turvaan."
- "Proteiinia kasvattavan laboratoriahallin automaattinostimet ovat hajalla. Ylimmällä hyllyllä oleva proteiinierä on valmis myyntiin ja teidän täytyy löytää keino saada proteiinierä kerättyä ja pakattua myyntiin."

5. Tavoitelaput seinälle

Kirjoita kahdelle isolle paperille seuraavat otsikot:

- "Mitä toivot tulevaisuudelta?"
- "Mitä et toivo tulevaisuudelta?"

Pyydä ryhmäläisiä kirjoittamaan erilaisia henkilökohtaisia tai yleisiä vastauksia post-it -lapuille otsikoiden alle. Anna ryhmälle joko tietty määrä lappuja tai tietty aikaraja lappujen kirjoittamiseen ja otsikoiden alle asettamiseen. Käykää yhdessä läpi vastauksia ja keskustelkaa mahdollisista yhtäläisyyksistä ja ristiriitaisuuksista toiveiden välillä.

6. Rooli seinälle

Pyydä ryhmäläisiä rakentamaan yhteinen roolihaamo seinälle. Anna ryhmälle paperi, johon he voivat piirtää kuvan roolihaamosta, sekä paperi, jolle he voivat kirjoittaa roolihaamon kuvauksen ja taustatarinan tärkeimpiä kohtia. Pyydä ryhmää nyt kuvittelevaan missä roolihaamo on 10 vuoden kuluttua tästä hetkestä. Missä hän on nyt ja mitä hänelle on tapahtunut, jotta hän on päätenyt sinne.

7. Tulevaisuuden esine

Anna ryhmälle puoli minuuttia aikaa. Jokainen etsii tilasta jonkin esineen, jolle keksii uuden käyttötarkoituksen tulevaisuuden esineenä. Esitellään löydetyt esineet ringissä vuorotellen.

Variaatio: Yksi henkilö kerrallaan hakee huoneesta esineen, jolle kaikki keksivät vuorollaan uuden käyttötarkoituksen tulevaisuuden esineenä.

Jatkoharjoitus: Luokaa pieniä kohtauksia tulevaisuuden esineiden ympärille. Kohtaukset voi toteuttaa kaikki yhdessä tai useammassa pienemmässä ryhmässä.

8. Tulevaisuuden ammatit

Varaa tätä harjoitusta varten kaksi päähinettä tai muuta esinettä (esimerkiksi pienet korit), josta voi nostaa paperilappuja arpomalla.

Pyydä ryhmäläisiä kertomaan erilaisia konkreettisia esineitä tai asioita, joita tulee mieleen aiheesta tulevaisuus. Näitä voivat olla esimerkiksi epävarmuus tai robotti. Voit antaa ryhmäläisten kirjoittaa asiat itse paperille tai kirjoittaa niitä itse ylös ryhmäläisten heitellessä sinulle ehdotuksia. Laita laput sivuun yhteen hattuun.

Seuraavaksi pyydä osallistujia kertomaan erilaisia tekemistä esittäviä sanoja eli verbejä. Näitä voivat olla esimerkiksi juosta ja nukkua. Niiden ei tarvitse liittyä mihinkään tiettyyn asiaan. Laita laput sivuun toiseen hattuun.

Nostakaa kummastakin hatusta yksi lappu. Tuloksena syntyy ammatteja, esimerkiksi "epävarmuusjuoksija" tai "robotinukkuja". Pyydä ryhmän jäseniä kertomaan, mitä kunkin ammattinimikkeen henkilö voisi tehdä ja millaisia ominaisuuksia ja taitoja heiltä vaaditaan.

Pyydä ryhmäläisiä asettumaan jokaisen ammatin kohdalla tilaan nelikentälle seuraavalla asteikolla

- kiinnostaa – ei kiinnosta
- olisin hyvä – en olisi hyvä.

Kysy muutamalta vapaaehtoiselta, miksi hän asettui juuri siihen paikkaan nelikentällä.

9. Ammatit

Pyydä ryhmää kävelemään tilassa satunnaisessa järjestyksessä. Kun sanot hep, pitää ryhmäläisten muodostaa lähimpänä heitä olevista ihmisistä pareja tai kolmen hengen ryhmiä. Kunkin kierroksen jälkeen jatketaan kävelemistä tilassa niin, että jokaisella kerralla päädytään eri ihmisten pariin.

Ensimmäisellä kierroksella pyydä pareja ja/tai pienryhmiä sanomaan vuorotellen mahdollisimman monta tämän päivän ammattia, jotka tulevat säilymään tulevaisuudessa.

Toisella kierroksella pyydä heitä sanomaan vuorotellen mahdollisimman monta ammattia, jotka tulevat katoamaan tarpeettomina tulevaisuudessa.

Kolmannella kierroksella pyydä heitä keksimään mahdollisimman monta ammattia, joita ei vielä ole olemassa, mutta joita tulee tulevaisuudessa syntymään.

Voit pyytää pareja tai pienryhmiä jakamaan jokaisen kierroksen jälkeen muutamia esimerkkejä ja antaa ryhmän keskustella siitä, ovatko he samaa vai eri mieltä siitä, ovatko ammatit oikeassa kategoriassa.

10. Sana-assosiaatio tulevaisuudesta

Istutaan yhteisen pöydän ympärillä. Jokaisella on edessään paperi ja kynä. Kirjoittakaa otsikoksi tulevaisuus. Ohjeista kaikkia kirjoittamaan otsikon alle ensimmäinen asia, joka heille tulee mieleen sanasta tulevaisuus. Tämän jälkeen kukin taittaa paperin yläreunan taaksepäin niin, että otsikko peittyy ja näkyviin jää vain kunkin itse keksimä sana.

Pyydä kaikkia antamaan paperit ringissä vasemmalle. Nyt kaikkien tehtävänä on kirjoittaa ensimmäinen sana, joka tulee mieleen näkyvillä olevasta sanasta. Tämän jälkeen paperi jälleen taitetaan taaksepäin niin, että näkyvillä on vain yksi sana. Pyydä kaikkia antamaan paperit ringissä vasemmalle.

Jatkakaa niin kauan, kunnes papereilta loppuu tila. Pyydä osallistujia lukemaan vuorotellen sana-assosiaatioketjut ääneen.

11. Arvohuutokauppa

Pyydä ryhmäläisiä kertomaan erilaisia arvoja ja asioita, jotka voivat olla ihmisille tärkeitä. Kirjoita niitä ylös erillisille papereille. Ohjeista ryhmää antamaan sekä tärkeitä ja syvällisiä arvoja, että ehkä hieman hassumpia tai pinnallisempiakin asioita, jotka voi olla joillekin elämässä tärkeitä.

Jaa jokaiselle sattumanvaraisesti viisi arvoa. Tämän jälkeen anna ryhmälle esimerkiksi viisi tai kymmenen minuuttia aikaa tehdä vaihtokauppoja lappujen kanssa niin, että lopussa jokaisella on heille tärkeitä arvoja jäljellä. Muistuta ryhmää, että tehtävää ei tarvitse ottaa liian vakavasti. Kaikki joutuvat tekemään kompromisseja. Tärkeintä on, että jokaisella on edes muutama sellainen arvo, joita pitää oikeasti tärkeinä.

Huutokaupan päätyttyä pyydä kaikkia laittamaan omat arvonsa tärkeysjärjestykseen. Käykää kaikkien arvojärjestykset läpi vähiten tärkeästä eniten tärkeään.

12. Sana kerrallaan -tarina aiheesta tulevaisuus

Ohjeista ryhmää istumaan piirissä. Luokaa sana kerrallaan yhteinen tarina aiheesta tulevaisuus.

13. Aikakapseli-mielikuvaharjoitus

Pyydä ryhmän jäseniä ideoimaan, millainen olisi aikakapseli, johon kerätään tärkeimmät esineet tai muistot tästä ajasta. Voit pyytää heitä piirtämään tai kirjoittamaan näitä esineitä ja tavaroita. Kirjoittakaa yhdessä kuvitteellinen saatekirje, joka kertoo tulevaisuuden olennoille olennaisimmat asiat tästä ajasta.

14. Tilataideteos aiheesta Tulevaisuus

Pyydä osallistujia rakentamaan yhteinen tulevaisuudesta kertova tilataideteos saatavilla olevista materiaaleista. Voit myös jakaa ryhmän pienryhmiin, jotka voivat lopussa esitellä taideteoksensa muulle ryhmälle.

15. Väittämät työelämästä

Muodosta tulevaisuuden työelämästä väittämiä esimerkiksi palkkaa, työaikaa, työolosuhteita, henkilöstöresursseja ja ilmapiiriä kuvaillen. Väittämät saavat olla provokatiivisia, esimerkiksi

- "Kaikki ammatit tulisi alistaa kansalaispalkan alaisiksi"
- "Hyvällä työilmapiirillä ei ole vaikutusta työn tehokkuuteen".

Lue väittämät yksi kerrallaan ja pyydä ryhmää asettumaan janalle, jonka toinen pää edustaa "täysin samaa mieltä" ja toinen pää "täysin eri mieltä". Keskellä voi olla "ei ole niin väliä" tai "en osaa sanoa". Kysy ryhmäläisiltä, miksi he valitsivat juuri sen paikan, jossa ovat.

DRAAMAHARJOITUKSIA ryhmälle

Välineet: Megatrendikortit, Agenda 2030-kortit, Mitä jos -onnenpyörä, paperia ja kyniä.

Nämä ryhmässä toteutettavat harjoitukset vaativat osallistujilta jo hieman enemmän heittäytymistä joko fyysiseen tai sanalliseen ilmaisuun.

1. Minä olen puu

Pyydä ryhmän jäseniä asettumaan rinkiin seisomaan.

- Pyydä ensimmäistä vapaaehtoista menemään ringin keskelle ja tekemään patsaan liittyen tulevaisuuteen, esimerkiksi "minä olen lentävä auto".
- Seuraava halukas tekee patsaan, joka liittyy kuvaan: "jos sinä olet lentävä auto, niin minä olen autoa pelästynyt pulu".
- Kolmas halukas liittyy patsaaseen sanomalla: "jos sinä olet lentävä auto ja sinä olet autoa pelästynyt pulu, niin minä olen pulusta irronnut höyhen".
- Kun kuvassa on kolme henkilöä, aloittakaa alusta tai jatkakaa, kunnes kaikki ryhmän jäsenet ovat mukana kuvassa.

2. Pikapatsaat

Pyydä osallistujia kävelemään tilassa. Kun huudat jonkin tulevaisuuteen liittyvän aiheen, tulee osallistujien etsiä lähimpänä oleva henkilö, jonka kanssa muodostaa patsas nopeasti. Jatketaan kävelyä, kunnes huudat seuraavan aiheen.

Aiheet voivat olla konkreettisia kuten "avaruusturisti ja avaruusalus" tai abstrakteja kuten "kulkutauti ja rokote" tai näiden yhdistelmiä kuten "ilmastonmuutos ja aktivisti".

3. Megatrendikortti-valokuvat

Nosta megatrendikorttipakasta yksi megatrendi kerrallaan. Pyydä ryhmän jäseniä luomaan pysäytyskuvia pakasta nostetusta megatrendistä. Luokaa kerrallaan kuvat megatrendistä seuraavilla teemoilla: (ks. seuraava sivu)

- neutraali tulevaisuus
- toivottu tulevaisuus
- ei-toivottu tulevaisuus

Jatkoharjoitus: Pyydä ryhmän jäseniä luomaan pieniä improvisoituja kohtauksia näissä tulevaisuuksissa.

4. Äänimaisema

Anna ryhmälle tehtäväksi luoda äänimaisema, joka edustaa tulevaisuuden unelmien työpaikkaa ja tulevaisuuden kauhujen työpaikkaa.

Asettukaa piiriin istuen tai seisten. Yksi osallistuja siirtyy vuorollaan keskelle piiriä ja muut luovat äänellään, kehollaan tai tilasta löytyvien erilaisten esineiden avulla erilaisia ääniä, joita voisi kuulua kummassakin vaihtoehdoissa työpaikassa.

Anna kaikille vuorotellen mahdollisuus kokeilla silmät kiinni, miltä kuulostaa olla kummassakin tulevaisuudessa. Keskustelkaa ryhmässä tuntemuksista.

5. Mitä jos -kohtaustyöskentely

Työskentelyn pohjana voi käyttää verkkoselaimessa toimivaa Mitä jos? -onnenpyörää (tai kirjoittaa väittämiä valmiiksi paperille). Huom! Onnenpyörän käyttö ei välttämättä sovi epileptikoille.

Pyöräytä onnenpyörästä jokin väittämä. Keskustelkaa ryhmässä, mitä seuraisi ensin, jos annettu väittämä olisi totta, entä mitä siitä seuraisi, ja mitä sen jälkeen seuraisi.

Esimerkiksi jos pyörästä tulee kysymys: "Mitä jos robotit hoitaisivat kaikki kotityöt?" Yhtenä seurauksena voisi olla se että ihmisillä olisi enemmän vapaa-aikaa. Vapaa-ajan lisääntymisen seurauksena voisi puolestaan olla se, että harrastuksille olisi enemmän aikaa. Jos harrastuksille olisi enemmän aikaa, voisi ihmisten hyvinvointi lisääntyä – ja niin edelleen.

Pyydä osallistujia tekemään pohdintojen perusteella kehollinen kuva (esimerkiksi "minä olen puu" -tyylillä) tai kohtaus, jossa havainnollistetaan, miltä tilanteet voisivat näyttää.

6. Tulevaisuuden esine ulkotilassa

Tämä harjoitus sopii toteutettavaksi ulkona esimerkiksi happihyppelyn tai taun yhteydessä.

Pyydä ryhmän jäseniä keksimään ulkona oleville käyttöesineille, kuten lyhtypylväille, portaille ja alikulkutunneleille uusi tarkoitus tulevaisuudesta. Tehkää pieniä kohtauksia näiden tulevaisuuden esineiden ympärille.

7. Ajatushatut:

Valmista etukäteen paperit, jotka edustavat kuutta eri "ajatushattua" eli eri näkökulmaa, jotka ohjaavat ajattelua.

Kirjoita papereille nämä eri ajattelutavat:

- faktat
- hullut ideat
- järki
- negatiivinen
- positiivinen
- tunteet

Arvo osallistujille ajatushatut. Voit halutessasi antaa heille mahdollisuuden vaihtaa hattuja keskenään ennen keskustelun aloittamista. Valitkaa jokin megatrendikortin aihe ja keskustelkaa siitä ennalta sovittu aika kukin omasta näkökulmasta. Vaihtakaa aihetta ja hattuja.

8. Uutislähetys improvisaatioharjoituksena

Rakentakaa tulevaisuuden uutislähetys ryhmissä tai pareittain esimerkiksi 20 vuoden kuluttua. Uutislähetys voi sisältää kokonaisuudessaan 1–3 uutista vapaasti ideoituna ja sisältää myös hyviä uutisia. Roolit voidaan jakaa osallistujien kesken ryhmän koon mukaan: uutisankkurit, kamerahenkilö jne. Uutiset kirjoitetaan ja esitetään paperista lukien. Voitte halutessanne somistaa käytössänne olevan tilan uutisstudioiksi.

9. Asiantuntijapaneeli "Tulevaisuuden työelämä ja sen olosuhdeongelmat"

Anna osallistujille viisi minuuttia aikaa kehittää omat roolit ja jokin työelämän olosuhteisiin liittyvä ongelma, jonka asiantuntijana kukin esiintyy paneelikeskustelussa. Ongelmina voi olla esimerkiksi lämmönsäätely työpaikoilla, sähköverkkojen ylikuormitus tai uuden bakteerikannan vaikutukset työpoissaoloihin.

Toimi itse keskustelun fasilitoijana. Käykää asiantuntijakeskustelu aiheesta.

Voitte halutessanne käyttää asiantuntijaroleissa myös aiemmin keksimänne tulevaisuuden ammatteja.

10. TED Talk tulevaisuudesta

Pyydä osallistujia pitämään lyhyitä 3–5 minuutin TED Talkin kaltaisia puheita tulevaisuudessa. Puhuja on onnistunut kaikessa, missä haluaakin onnistua, ja pitää puheen muille, jotta muutkin voivat päästä tavoitteisiinsa.

11. Kauhutarinat-kohtausharjoitus

Käykää ryhmässä keskustelua siitä, millaisia pelkoja voi olla tulevaisuuden työelämään liittyen. Valitkaa muutama pelko ja keksikää niistä pahin mahdollinen kauhutarina, jossa kaikki menee niin pieleen kuin mahdollista. Viekää pelot aivan epärealistiselle tasolle ja esittäkää keksimänne kauhutarina improvisaationa.

12. Agenda2030-kortit

Pyydä kutakin ryhmän jäseniä valitsemaan itseä kiinnostava teema Agenda 2030-korttien joukosta. Jakakaa osallistajat pienryhmiin heidän valitsemiensa teemojen mukaisesti. Luokkaa ryhmissä pieniä kohtauksia, jotka muodostuvat kunkin pienryhmän jäsenten valitsemista teemoista. Kohtauksia voi luoda käyttäen puhetta, mimiikkaa tai keskusteluohjelman tyyliä.

